Històries de vida | Salut Tortosa

La farmàcia hospitalària, una peça essencial però encara poc visible

La validació dels tractaments, la prevenció d'infeccions i l'assessorament als equips sanitaris situen la farmàcia al centre de l'atenció assistencial a la Clínica Terres de l'Ebre

Quan a un pacient de la Clínica Terres de l'Ebre se li subministra un medicament, costa d'imaginar tot el recorregut que hi ha al darrere. Abans que aquella píndola, injecció o sèrum arribe al malalt, s'activa un engranatge de comprovacions, decisions clíniques i processos logístics gairebé invisible. En este circuit indispensable hi treballa la Unitat de Farmàcia de la clínica.

Montserrat Carrascosa, la seua responsable, ha viscut quaranta anys de transformacions sense perdre de vista la raó de ser de la professió: garantir que els medicaments contribuïsquen a curar sense afegir riscos innecessaris.

La responsable de farmàcia de la Clínica Terres de l'Ebre, Montserrat Carrascosa.

UNA FAENA POC VISIBLE

"La nostra missió és aportar un plus de qualitat a l'atenció sanitària del pacient", explica Carrascosa. No es tracta simplement d'emmagatzemar i dispensar medicaments, sinó de participar activament en les decisions terapèutiques. **"Hem d'incidir en un medicament eficaç, eficient i segur"**, subratlla.

La farmacèutica reivindica el caràcter transversal de la unitat, que dona suport als professionals de tot l'hospital. Admet, tanmateix, que la seua faena continua sent poc coneguda. **"La figura del farmacèutic d'hospital se veu cada vegada més, però encara no està prou reconeguda per la tasca que aportem"**. A diferència dels metges o del personal d'infermeria, el farmacèutic no acostuma a tindre contacte directe amb el pacient. La seua intervenció es produïx lluny de l'habitació, però resulta determinant per al tractament.

SIS-CENTS MEDICAMENTS

La Clínica Terres de l'Ebre, hospital d'aguts amb una activitat important en cirurgia i urgències, disposa d'un catàleg d'uns 600 medicaments. Gestionar-los exigix molt més que

MAJOR RECONEIXEMENT

"Malgrat el seu paper clau en la qualitat assistencial, el farmacèutic d'hospital és encara poc visible"

controlar-ne les existències. Hi ha fàrmacs que necessiten refrigeració, altres que s'han de protegir de la llum i medicaments perillosos o d'alt risc que requerixen condicions especials de manipulació. La unitat s'encarrega de rebre'ls, conservar-los i distribuir-los a les diferents àrees assistencials. També supervisa les farmacioles de planta, els dipòsits d'Urgències i les necessitats dels quiròfans.

Igualment, col·labora amb altres hospitals per a afrontar problemes de subministrament. **"De vegades pot ser que no arribe una comanda o que hi haja un excés de demanda d'un medicament"**, assenyala Carrascosa, que destaca la importància d'estos préstecs per a garantir les reserves necessàries.

MIRADA INTEGRAL

"També intervenim en la vigilància de les infeccions i en programes de millora de l'ús d'antibiòtics"

LA SEGURETAT, DOSI A DOSI

Un dels grans canvis dels últims anys ha sigut la implantació de la dispensació en dosis unitàries. Allà on abans predominaven les capses de medicaments, ara s'organitzen dosis individualitzades, vinculades a les prescripcions mèdiques i sotmeses a processos de validació. La informatització, el recondicionament i la traçabilitat reforcen la seguretat del circuit.

Però la tecnologia no substituïx el criteri professional. La revisió farmacèutica permet detectar possibles interaccions, duplicitats, al·lèrgies o dosis inadequades. **"Cada vegada que valido un medicament, també assumixo una responsabilitat"**, afirma Carrascosa. Esta responsabilitat compartida amb l'equip assistencial ajuda a minimitzar els possibles errors de medicació. Esta supervisió continua durant l'ingrés i en el moment de l'alta.

Mitjançant la conciliació de la medicació, se compara el tractament habitual del pacient amb el que rep a l'hospital per a evitar omissions, duplicitats o discrepàncies. És una faena especialment rellevant quan conviuen diversos tractaments, especialistes i problemes de salut.

VIGILÀNCIA D'INFECCIONS

La Unitat de Farmàcia també participa en l'elaboració de protocols i en la Comissió de Farmàcia, on professionals de diferents disciplines decidixen quins medicaments integren la guia farmacoterapèutica del centre. Igualment, intervé en la vigilància de les infeccions relacionades amb l'assistència sanitària i en els programes destinats a millorar l'ús dels antibiòtics. **"Un mal ús dels antibiòtics pot provocar un increment de les resistències"**, advertix Carrascosa. Per això, la unitat participa en activitats de formació i sensibilització dirigides als professionals sanitaris. La seua funció no és únicament proporcionar fàrmacs, sinó contribuir a utilitzar-los correctament.

En quatre dècades, també hi ha hagut situacions que avui semblen inimaginables. Carrascosa recorda que, als anys vuitanta, quan determinades presentacions de morfina oral no estaven comercialitzades, elaboraven una fórmula magistral en forma de xarop que incorporava ginebra com a dissolvent. **"Teníem alguna ampolla de ginebra aquí, a Farmàcia, precisament per a preparar aquella fórmula"**. Una anècdota que il·lustra fins a quin punt han evolucionat els recursos, els procediments i la disponibilitat dels medicaments.

EL FACTOR HUMÀ

Carrascosa ha viscut el pas del paper als sistemes informatitzats, la incorporació progressiva del farmacèutic a l'equip assistencial i episodis tan exigents com la pandèmia de la covid. **"Va ser una època molt dura, però vam aprendre moltíssim"**. Ara observa com la tecnologia, i també la intel·ligència artificial, obri noves possibilitats. Tanmateix, insistix que **"sempre hi haurà d'haver un professional al darrere"**. El seu repte de futur és avançar cap a una atenció farmacològica més personalitzada, amb més coordinació entre la farmàcia hospitalària, la comunitària i l'atenció primària. I expressa un desig: que el farmacèutic participe de forma interdisciplinària en les decisions terapèutiques. Després de 40 anys entre medicaments i protocols, té clara quina és la lliçó més important. La resumix amb una reflexió que transcendix la farmàcia i retorna al sentit mateix de la medicina: **"El més important és escoltar els professionals i, sobretot, el pacient. Perquè darrere de cada pacient hi ha una història de vida"**.

Un espai patrocinat per: SALUT TORTOSA · CLÍNICA TERRES DE L'EBRE TORTOSA · HOSPITAL SANTA CREU JESÚS-TORTOSA